

กิจกรรม	เผยแพร่และถ่ายทอดความรู้สู่ประชาชน
โครงการ	ถ่ายทอดความรู้ด้านพืชเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน
หลักสูตร	นักพฤกษศาสตร์ท้องถิ่น
หน่วยงานรับผิดชอบ	ศูนย์วิจัยและพัฒนาสง่า สรรพศรี องค์การสวนพฤกษศาสตร์

1. หลักการและเหตุผล

พื้นที่ของประเทศไทยอยู่ใกล้เขตศูนย์สูตร ทำให้มีความหลากหลายของทรัพยากรพืชเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้วิถีชีวิตคนไทยแต่เดิมนั้นผูกพันและใช้ประโยชน์จากพืชพรรณด้วยการพึ่งพากัน จนสั่งสมความรู้เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างมีคุณค่า แต่ภูมิปัญญาเหล่านั้นค่อยๆ เลือนหายไปเนื่องจากคนรุ่นต่อมาขาดความสนใจ ไม่ใส่ใจที่จะรักษาเอาไว้ อีกทั้งการพัฒนาภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม ฯลฯ เพื่อรองรับจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น ทำให้พื้นที่เมืองรุกเข้าไปในเขตเกษตรกรรม เป็นเหตุให้พืชพรรณในสภาพธรรมชาติถูกคุกคาม หากไม่ได้รับการดูแลและไม่มีแนวทางการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน พรรณพืชเหล่านี้อาจสูญพันธุ์ในที่สุด

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรพืชและรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่ จึงได้จัดให้มีการอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ แลกเปลี่ยน เรียนรู้ทางด้านพืชและการใช้ประโยชน์จากพืช ระหว่างบุคลากรผู้ปฏิบัติงานด้านพฤกษศาสตร์และปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับชุมชนท้องถิ่น เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการ นักพฤกษศาสตร์ท้องถิ่น เพื่อร่วมกันพัฒนางานด้านพฤกษศาสตร์ของประเทศให้แผ่ขยายออกไป

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อให้ความรู้ทางด้านพฤกษศาสตร์ในการจดจำลักษณะเด่นของพรรณไม้ วิธีการเก็บข้อมูลให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้และศึกษาวิชาการพืชขั้นสูงต่อไป

2.2 เพื่อเป็นการส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรพืชถูกตามหลักวิชา

2.3 เพื่อสร้างเครือข่ายงานด้านพฤกษศาสตร์สู่ชุมชน และพัฒนางานด้านพฤกษศาสตร์ของประเทศ โดยการสร้างนักพฤกษศาสตร์พื้นบ้านและนักพฤกษศาสตร์รุ่นใหม่

3. เนื้อหาการอบรม

ภาคทฤษฎี มีการบรรยายในหัวข้อต่อไปนี้

- บทบาทของสวนพฤกษศาสตร์
- สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์
- สวนพฤกษศาสตร์ในต่างประเทศ
- อนุกรมวิธานพืชเบื้องต้นและลักษณะพืช
- การอนุรักษ์หิ้งห้อย
- หลักการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่ากล้วยไม้
- การใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพร
- พฤกษเคมี
- พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน
- ความสำคัญของการเก็บตัวอย่างพรรณไม้และพิพิธภัณฑ์พืช
- การขยายพันธุ์พืชเบื้องต้น

ภาคปฏิบัติ ประกอบด้วยกิจกรรม

- การสำรวจพรรณไม้และป่าในเมืองไทย ในพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติ
- ศึกษาความหลากหลายพรรณไม้ในสวนพฤกษศาสตร์
- ฝึกการเก็บพรรณไม้ การอัด การเข้าตู้อบ และจัดการตัวอย่างหลังการอบแห้ง
- กิจกรรมจากพฤกษเคมี
- ศึกษา ดูงานพรรณพืชกลุ่มอาคารเรือนกระจกเฉลิมพระเกียรติ
- กิจกรรมการขยายพันธุ์พืช

4. กลุ่มเป้าหมาย

จำนวน 70 คน ประกอบด้วย ครู อาจารย์ นักศึกษา หมอยา และผู้สนใจทางด้านพฤกษศาสตร์ ที่มีอายุไม่เกิน 60 ปี จำนวน 50 คน เจ้าหน้าที่ และวิทยากร จำนวน 20 คน

5. ระยะเวลาดำเนินการ

ระหว่างวันที่ 23-27 กุมภาพันธ์ 2558 จำนวน 5 วัน

6. สถานที่ดำเนินการ

- 6.1 สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่
- 6.2 อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ อำเภอมจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

7. วิทยากรผู้ให้ความรู้

นักวิชาการ องค์กรสวนพฤกษศาสตร์

8. ผู้รับผิดชอบโครงการ

งานเผยแพร่ความรู้ ส่วนพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติ ศูนย์วิจัยและพัฒนาสาขาสรรพศรี

9. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

9.1 สวนพฤกษศาสตร์เป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้ด้านพืชและความหลากหลายทางชีวภาพตลอดถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

9.2 เกิดการรวมกลุ่มผู้สนใจงานด้านพฤกษศาสตร์ เกิดการขยายงานด้านการใช้ประโยชน์และการอนุรักษ์พรรณพืช ทั้งพืชหายาก พืชใกล้สูญพันธุ์ และพืชเฉพาะถิ่น รวมถึงขยายงานด้านการรวบรวมพันธุ์กรรม การศึกษา วิจัยพืชอาหาร พืชสมุนไพร และพืชเศรษฐกิจในชุมชนท้องถิ่น ก่อให้เกิดแนวทางต่อยอดภูมิปัญญาพื้นบ้าน การศึกษาเกี่ยวกับชนิดพันธุ์ จำนวน การกระจายพันธุ์ นิเวศวิทยาของพืช ที่ทำให้ทราบถึงความหลากหลายทางพันธุกรรม และนำข้อมูลไปประยุกต์ใช้ในการศึกษา วิจัยพืชขั้นสูงต่อไป